

Bör Sundbyberg inkorporeras med Stockholm?

20 Qc Br. Sundbyberg

Förvaltn.
Kommunen
Sundbyberg
(Kv.)

Bör Sundbyberg inkorporeras med Stockholm?

Den på dagordningen stående frågan om en eventuell inkorporering av Sundbybergs köping med Stockholms stad är en fråga av utomordentligt stor vikt och betydelse och väl värd att av en var grundligt studeras. Avsikten med detta lilla häfte — som innehåller ett kort utdrag av det viktigaste i Stockholmskommitténs betänkande jämte en del reflexioner med anledning därav — är att giva en större allmänhet tillfälle att taga del av och bilda sig en mening i denna viktiga fråga.

Initiativet till denna inkorporeringsfråga har som bekant utgått från regeringen, som genom utdrag ur protokollet av den 17 juni 1904 införde Stockholms stadsfullmäktiges yttrande huruvida ej de tät bebyggda samhällen som äro belägna intill Stockholm lämpligen böra med staden införlivas och vilka av dessa samhällen som i sådan händelse härvid närmast böra ifrågakomma. Den för ändamålet av Stockholms stadsfullmäktige tillsatta kommittén avgav den 30 december 1907 sitt betänkande däri den hemställer att grannkommunerna Nacka, Brännkyrka, Lidingö, Solna och Bromma socknar med Sundbybergs köping införlivas med Stockholms stad på huvudsakligen följande grunder:

1908

»att grannkommunerna i kommunalt, administrativt och judiciellt hänseende förenas med Stockholms stad;

att i avseende å de ecklesiastika förhållandena ej sker annan ändring än den, som bliver en följd därav att folkskoleväsendet i Stockholm utgör en för hela staden gemensam angelägenhet;

att alla stadens samt kommunernas och municipalsamhällellenas tillhörigheter av fast och lös egendom samt inkomster, vilka icke äro avsedda för kyrkliga ändamål, skola tillfalla den gemensamma kommunen ävensom folkskolehus och andra anstalter för folkundervisningen det gemensamma skoldistriktet;

att staden i sin helhet övertager ansvarsskyldigheten för de borgerliga kommunernas samt municipalsamhällellenas samtliga skulder och förbindelser ävensom de särskilda skoldistriktens skulder och förbindelser för folkskoleväsendet, allt efter avdrag av den kapital- och räntebetaling, som därå hör verkställas före den dag, då införlivningen äger rum;

att de införlivade områdenas invånare skola vara lika med stadens invånare berättigade att tillgodonjuta de förmåner, som allmänna stiftelser åt stadens invånare eller vissa klasser av dem bestämma, och att stadens invånare skola hava lika rätt i avseende å de allmänna stiftelser vilka tillhöra de införlivade områdena;

att staden i sin helhet skall ombesörja och bekosta fattig- och sjukvård, brandväsende, polisbevakning samt alla andra kommunala anstalter och angelägenheter inom stadens hela område;

att staden i sin helhet skall från tiden för socknarnas införlivning med staden ombesörja och bekosta allt underhåll av allmänna vägar inom såväl socknarnas som stadens förutvarande område;

att alla kommunala utgifter, inberäknat kostnaden för allmänna vägunderhållet, skola av stadens och

de införlivade kommunernas invånare gemensamt och efter en och samma grund utgöras; skolande de införlivade områdenas invånare i stadens angelägenheter åtnjuta enahanda rösträtt som stadens invånare.»

Vid sammanträde den 23 mars 1908 beslöt Stadsfullmäktige enhälligt i överensstämmelse med kommitterades hemställan och utsågo tre delegerade att skyndsamt träda i underhandling med ombud från de särskilda kommunerna.

I betänkandet och därvid fogade bilagor yttras av kommittén och de myndigheter, vilkas utlåtanden infördrats, bland annat följande:

Polisväsendet.

Härom säger kommittén:

»En omständighet, som synnerligen kraftigt talar för införlivning med staden av dess närmaste omgivningar, är hänsynen till den allmänna ordningen och säkerheten. Känt är, hurusom dessa omgivningar utgöra tillhållet för åtskilliga mer eller mindre samhällsfientliga element, som göra icke blott dessa trakter utan även vissa delar av staden i någon mån osäkra. Det är uppenbarligen önskvärt, att stadens polismyndighet finge sin verksamhet utsträckt över dessa områden, och detta desto hellre, som det knappast kan fordras, att de kringliggande kommunerna med sina mera begränsade resurser skola bekosta sig ett tillfyllestgörande polisväsen. Det torde också få framhållas, att ett fullt effektivt polisväsen här ej kan vinnas, med mindre ledningen därav blir enhetlig.»

Polismästaren yttrar:

»Det är uppenbart att den polisbevakning, som för närvarande finnes i de till inkorporering föreslagna landsdelarne, icke bliver tillfredsställande eller ens kan godkännas, sedan inkorporeringen verk-

ställt. Befolkningen i dessa trakter kommer helt visst att, när den bliver skattskyldig under huvudstaden, fordra samma förmåner av ordning och säkerhet, som beredas stadens invånare i övrigt. Organisationen av polisväsendet måste därför bliva densamma för de nya delarna som för den nuvarande staden, om ock bevakningen kan ordnas något annorlunda, med hänsyn till de vidsträckta, obebyggda trakter, som finnas inom ifrågavarande socknar.

Bromma och Solna socknar inom vilka de tre snart nog sammanbyggda samhällena Sundbyberg, Huvudsta och Hagalund äro belägna, kunna sammanslås till ett polisdistrikt med en poliskommissarie såsom föreståndare. Denne bör lämpligast vara boende i Sundbyberg.

För Sundbyberg erfordras såsom befäl å polisstationen och för inspektion 3 överkonstaplar, med samma fördelning till tjänstgöring som inom stadens nuvarande polisdistrikt, samt ytterligare 2 inspektionskonstaplar för inspektion, vilken lämpligen kan förtäas å velociped.

För patrullering erfordras i Sundbyberg 6 konstaplar, i Hagalund 3 konstaplar och i Huvudsta 3 konstaplar, varjämte en särskild patrulleringslinje med 3 konstaplar måste anordnas å vägen från Norrtull till Nya kyrkogården.

För detektivtjänstgöring erfordras 4 detektivkonstaplar.»

Hälsovården.

Härom yttrar kommittén:

»Även ur hälsovårdssynpunkt kunna talande skäl anföras, för att staden med sig införlivar vissa angränsande samhällen. Det ligger i sakens natur att utanför städernas, särskilt de störres, områden skola uppstå en del förhållanden, som i sanitärt

hänseende innebära våda för stadssamhället, och detta i högre grad ju mera byggnadsverksamheten i staden när dess utkanter. Staden måste då hava det största intresse av att söka medel för införandet av bättre förhållanden i den så beskaffade omgivningen. Detta torde emellertid icke kunna ske på för staden fullt betryggande sätt, med mindre än att staden i sig upptager grannsamhället och detsamma sålunda underkastas samma bestämmelser, som gälla för staden.»

Hälsövardsnämnden utlåter sig:

»Från hälsovårdssynpunkt bör en inkorporering av grannsamhällena vara av vikt för huvudstaden, enär i händelse av uppträdande epidemier eller andra smittosamma sjukdomar inom dessa områden, deras bekämpande bör antagas kunna med större framgång ske genom anlitande av de resurser, som i detta avseende givetvis stå huvudstadens sjukvård till buds.

Vid en eventuell inkorporering kräves givetvis inom de särskilda lantsamhällena en del förbättringar såväl i avseende på hälsovård som även beträffande sjukvård. Vattentillgången är redan nu å några platser alltför knapp, och för en förbättrad renhållning erfordras ock en del åtgärder från det allmännas sida.

Detsamma är förhållandet även med anordningar för avledandet av spillvatten enär ett ordnat avloppssystem antingen nästan fullständigt saknas eller är bristfälligt eller ock mer än tillåtligt förorenar angränsande vattendrag. Åtgärder till förbättrande av dessa förhållanden torde efter inkorporering snart visa sig nödvändiga, även om de icke omedelbart kunna påkallas och genomföras.

För bestridande av sjukvården inom ifrågavarande landskommuner finnes för närvarande, förutom några smärre epidemisjukstugor, tillgång endast till de lasarett, som äro gemensamma för Stockholms län. Staden måste alltså efter en inkorporering vara beredd

på att tillhandahålla nödigt sjukhusutrymme för den nya befolkningen, vilken för närvarande uppgår till omkring 36,000 personer.»

Renhållningen.

Härom yttrar direktören för stadens renhållningsverk:

»Vid en eventuell inkorporering borde renhållningen inom de tre samhällena Sundbyberg, Huvudsta och Hagalund skötas gemensamt och efter enahanda grunder.

I fråga om avfallets undanröjande m. m. kan man tänka sig antingen att för ändamålet en särskild anstalt uppföres eller ock att detsamma per järnväg föres till stadens renhållningsstation vid Löfsta för att där undergå samma behandling som avfallet från Stockholm.

Tillika erinras om att en tillfredsställande renhållning ej kan åstadkommas, förrän vatten- och avloppsförhållandena, särskilt de senare, blivit ordnade i respektive samhällen.»

Vattenledningen.

Härom utlåter sig drätsel-nämndens andra avdelning:

»Beträffande frågan, huruvida från avdelningens sida med hänsyn till vattenledningen finnes någon erinran mot nämnda områdens förening helt eller delvis med Stockholms stad», har byggnadskontoret meddelat, att med hänsyn till vattenledningen icke är något att erinra mot inkorporeringen vare sig denna kommer att omfatta samtliga omnämnda områden eller endast delar därav. Från teknisk synpunkt möter nämligen ej hinder att utsträcka vattenledningen till de områden, som böra komma i åtnjutande därav.

Visserligen läser en inkorporering av de ifråga-

satta områdena för staden komma att medföra avsevärda utgifter för vattenledningens utsträckning, men har ju staden i sin hand att bestämma, i vilken mån detta skall ske, därvid staden, såsom ofta förut skett, dock kan genom en eventuell prisförhöjning å vattenledningstvatten erhålla skäligt vederlag för sådana anläggningar, som medföra betydligare kostnad.

Dock synes inkorporeringen omedelbarligen och med nödvändighet kräva rörnätets utsträckning till de av kommittén uppräknade samhällena (däribland Sundbyberg) samt därutöver till följande bebyggda platser, Mariehäll, Kratsboda m. fl.

Brandväsendet.

Stockholms brandchef yttrar:

»Under antagande att brandtjänsten till en början kan skötas på sådant sätt, som är brukligt inom mindre stadssamhällen och som under senare år med tillfredsställande resultat tillämpats vid Värtan, det vill säga att uti brandstationerna, varest tillräcklig och ändamålsenlig såväl släcknings- som räddningsredskap bör förvaras, endast om natten förläggas manskap, omedelbart färdigt till utryckning, under det att om dagen vakthållning för brandtelegrafens besörjes av fast anställt manskap och eldsläckningen verkställas såväl av det tillkallade nattvaktmanskapet som vid behov av Stockholms brandkår, bliva de åtgärder som på grund av överflyttningen omedelbart påfordras, följande:

- 1:o) uppförande av stationsbyggnader,
- 2:o) utvidgande av brandtelegrafens,
- 3:o) anskaffning av räddnings- och släckningsredskap, samt
- 4:o) anställande av behöfligt antal brandmanskap (vaktbefälhavare, telegrafister, chaufförer, nattvaktmanskap).

Utav de till inkorporering föreslagna områdena torde följande omedelbart böra förses med brandstationer:

Sundbyberg — — — m. fl.

Det är nödvändigt, att samtliga orter omedelbart vid överflyttningen erhålla en tillförlitlig brandtelegraf, som står i direkt förbindelse med Stockholms.

Här måste dock framhållas, att anordningen med nattvaktmanskaf endast är att betrakta såsom en tillfällig lösning av personalfrågan, ty i den mån de skilda orterna växa till ordnade stadsdelar, måste för brandsläckning ett tillräckligt antal övat brandmanskaf finnas å brandstationerna såväl dag som natt.»

Fattigvården.

Kommittén säger:

»För grannsamhällena själva skulle en avsevärd fördel vinnas i fråga om fattigvården, därest en inkorporering komme till stånd, såväl genom bättre organisation av densamma som genom lätnad i fattigvårdstungan, vilken för en del av grannsamhällena torde vara särdeles tryckande»

Fattigvårdsnämnden utlåter sig:

»En jämförelse mellan Stockholm å ena sidan och de ifrågavarande grannsamhällena å den andra visar att anstaltsvård beredes av

Stockholms stad å 2,3 % av sin folkmängd eller 31 % av samtliga understödstagare:

grannsamhällena å 0,26 % av folkmängden eller 23 % av understödstagarne;

att understödet per understödstagare utom anstalt uppgår i

Stockholm till kr. 105: 44

grannsamhällena till » 86: —

varvid administrationskostnader icke medräknats i förra fallet, men väl i det senare (där även kostnaderna för den slutna fattigvården medräknats), samt att understödstagarnas antal i % av folkmängden varit i

Stockholm.....	7.44
grannsamhällena	3.26

Nu anförda siffror, som avse år 1904, äro, i synnerhet vad grannsamhällena beträffar, endast approximativa.

En låg procent understödda är visserligen icke i och för sig bevis på en primitiv fattigvård. Den kan vara motsatsen. Sedd emot bakgrunden av befolkningens ekonomiska förhållanden i grannsamhällena, som torde vara mindre goda än huvudstadens, leder emellertid den låga siffran i detta fall till antagandet, att fattigvård icke beviljas i grannsamhällena i samma utsträckning som i huvudstaden. Utan att ingå på frågan, vilken grad av frikostighet i detta avseende, som är berättigad, torde det kunna sägas, att olika system svårligen kunna inom olika delar av samma samhälle tillämpas och att således redan av denna anledning en kostnadsstegring är antaglig. I samma riktning pekar siffran rörande understödets storlek.

De inom grannsamhällena nu förefintliga anordningar i avseende å fattigvård kunna icke anses tillfredsställande och alltså måste åtskilliga åtgärder omedelbart vid, om ej redan före inkorporeringen företagas. Dessa åtgärder avse i främsta rummet att bereda anstaltsvård åt ett rätt stort antal personer, sannolikt 800 å 900, och de utvägar, man därvid har att tillgripa, äro utvidgning av försörjningsinrättningens alla avdelningar samt beredande av ökat antal platser på ålderdomshemmen, vilket emellertid ej torde kunna ske utan att anlägga ett nytt dylikt hem.»

Folkskoleundervisningen.

Härom yttrar sig folkskoleöverstyrelsen:

»Rättvisan fordrar, att den fattigare befolkningen i utkanten av en storstad icke ensam betungas med kostnaderna för folkundervisningen, utan att dessa fördelas även på de ekonomiskt bärkraftigare centrala stadsdelarna, vilkas innebyggare ju dock indirekt njuta av frukterna av denna undervisning. För att åstadkomma en jämn fördelning av kostnaderna för skolväsendet, torde det därför vara nödvändigt att fortgå på den väg, å vilken man i Stockholm slagit in i och med folkskolebudgetens överflyttande till stadsfullmäktige, och sålunda låta folkskoleväsendet bliva en för hela det 'större Stockholm' gemensam angelägenhet. Skulle så ej ske, bleve säkerligen av ekonomiska skäl folkundervisningen i de inkorporerade kommunerna sämre än i det nuvarande Stockholm, vilket förhållande synes så mycket mer beklagligt, då man betänker, att folkskolorna i dessa kommuner till en stor del äro och än mer kunna väntas bliva besökta just av Stockholms arbetares barn.

Överstyrelsen har intet att erinra mot de förslagna områdenas förening med Stockholms stad, därest folkskoleväsendet fortfarande behålles såsom en för hela Stockholm gemensam angelägenhet.

På frågan, kunna de inom de särskilda samhällena nu förekommande anordningar i avseende å folkskoleväsendet anses tillfredsställande i händelse av överflyttningen anser sig överstyrelsen böra svara nekande. Och torde det härvid vara tillräckligt hänvisa till sådana omständigheter som avdelningarnas storlek (i medeltal 44 barn i varje avdelning mot 30 i Stockholms folkskolor), undervisningsmaterielens otillfredsställande beskaffenhet och de mindre barnens under-

visning av lärare, som endast avlagt småskollärarynne-examen, frånvaron av skolkök, skolbad och gymnastiksalar.

Att åtskilliga förbättringar i de inkorporerade kommunernas skolväsende omedelbart efter inkorporeringen måste vidtagas, torde med säkerhet redan nu kunna sägas. Avdelningarna böra minskas och lärarepersonalen samt lokalerna på grund härav ökas. Successivt under de närmaste åren måste vidare bättre undervisningsmateriel anskaffas, särskilda övningslärare anställas och skolköksundervisning anordnas i de större skolhusen, bättre hygieniska anordningar införas i skollokalerna m. m.»

Rättskipningen.

Kommitten yttrar:

»Såsom ytterligare skäl för en utvidgning av stadens område tillåter sig kommitén åberopa den avsevärda vinst införlivningen skulle medföra för grannsamhällena genom snabbare rättskipning i avseende å såväl civila som kriminella mål. Härvid torde icke minst böra beaktas, huruom större snabbhet i avseende å lagfarts- och inteckningsväsendet måste göra sig kraftigt gällande i de mera stadsliggande samhällena i stadens närhet.»

Inkorporeringen från ekonomisk synpunkt.

I en approximativ beräkning av de inkomster och utgifter som bliva en följd av grannsamhällenas inkorporering har kommitén upptagit inkomsterna från dessa samhällen till: Kronor 440,000 och utgifterna för desamma: Kronor 1,085,000 pr år.

Sålunda skulle inkorporeringen visa en ren vinst av Kronor 645,000 årligen för de till inkorporering ifrågasatta grannsamhällena.

Låtom oss nu se till, vilka fördelar en inkorporering med Stockholm skulle medföra för Sundbybergs köping.

Vad rättskipningen beträffar, äro fördelarne uppenbara och av ingen bestridda. Det samma torde gälla polisbevakning o. d.

Med avseende på brandväsendet hänvisa vi till brandchefens förslag och behöva väl knappast påpeka den stora förmånen av en ordnad fast brandkår med därav följande väsentliga nedsättning i brandpremier.

Gå vi så till skolväsendet, så blir en given och omedelbar följd av inkorporeringen en väsentlig minskning i klassernas storlek (från 40 till 30), vidare införandet av skolbad, skolkök och gymnastik, bättre undervisningsmateriel o. s. v., allt viktiga och välbehöfliga förbättringar.

En stor fördel — särskilt för de mindre bemedlade — bleve den lättare tillgången på fri läkarevård och medicin samt framför allt den väsentligt ökade möjligheten till fri eller billig sjukhusvård å stadens alla sjukhus. För närvarande är det ju illa ställt i synnerhet med avseende på barnsjukhus och vård åt kroniskt sjuka (tuberkulos m. m.) och sinnessjuka.

Med avseende på fattigvården tala de siffror, som kommitterade anföra, belysande procenten av understödstagare av befolkningen och understödets storlek i Stockholm och i grannkommunerna ett tydligt språk. Då vi därtill tyvärr måste erkänna, att Sundbybergs fattigvård är synnerligen otidsenlig, torde det vara uppenbart, att i detta avseende stora fördelar äro att vänta.

Vad gator och allmänna vägar beträffar, föreligga ju inga särskilda löften, men även här torde vi ej förgäves vänta förbättringar, med tanke på de större resurser som stå Stockholm till buds.

En fråga, som länge varit föremål för bekymmer

och långa utredningar utan resultat, är föreningen av vattnet i Bällstaån och den s. k. hamnfrågan. För visso torde det ock bli va ett av Stockholms första åtgöranden att muddra upp och rensa ån, ty vi skola komma ihåg, att det ju bl. a. just är för att få ordna de sanitära missförhållandena, som Stockholm önskar en inkorporering. I detta sammanhang bör även erinras om vårt kloakväsens ofullständiga beskaffenhet och de betydande summor det inom kort kommer att fordra.

Sist men icke minst viktig är den sedan många år för Sundbybergs köping brännande vattenledningsfrågan, som, ehuru den länge stått på dagordningen, ej synes kommit närmare sin lösning och som Sundbybergs köping knappast torde vara mäktig att ensam lösa. Härom yttra kommitterade, att vattenledningen omedelbarligen och med nödvändighet bör utdragas till Sundbyberg med flera ställen. I sanning, endast denna utsikt borde vara nog för att med glädje hälsa inkorporeringsförslaget.

Att fastigheter och tomter raskt komma att stiga i värde efter inkorporeringen är otvivelaktigt, och vi erinra också om den betydligt större möjligheten att belåna en inom Stockholm än en på landsbygden belägen fastighet.

Slutligen framhålla vi också den allmänt erkända fördelen av en enhetlig ledning av alla dessa tätt liggande samhällen. Men, frågar nu kanske någon, blir det då inte högre skatter, när vi få så stora fördelar? Nej, snarare lägre och i varje fall betydligt lägre än om Sundbyberg ensamt skulle skaffa sig de förmåner, som en inkorporering medför, helst som inkomsten från spritbolaget sannolikt snart torde bortfalla.

Vi äro övertygade, att, om Sundbybergs köping, blind för sitt eget bästa, vägrar att gå in på inkorporeringen under det kanske grannsamhäl-

lena bliva inkorporerade, att — säga vi — den därmed fällt sin egen dödsdom, ty då kommer säkerligen grannsamhällena med sin vattenledning, sin ordnade kloakledning och sina övriga med staden följande fördelar att utöva en mördande konkurrens och Sundbyberg kommer att få erfara alla storstadens obehag utan att äga någon av dess fördelar. De, som nu av ett eller annat skäl så energiskt arbeta emot inkorporeringen, påtaga sig ock enligt vår mening ett stort ansvar. Nu är det emellertid mycket tröligt, att en vägran från Sundbybergs sida skulle resultera däruti, att kungl. majestät mot dess vilja beslutar dess inkorporering — vi erinra om att det är kungl. majestät som väckt frågan och således torde vara intresserad av dess lösning — men då utan möjlighet att uppställa några som helst villkor.

I alla avseenden skulle således en inkorporering med Stockholm, enligt vårt förmenande, bliva till fromma för Sundbybergs köping och vi tveka därför ej att besvara frågan: Bör Sundbyberg inkorporeras med Stockholm? med ett obetingat **ja**.

Sundbyberg den 6 juli 1908.

Vänner av inkorporeringsförslaget.

Alla som önska Sundbybergs inkorporering med Stockholm böra infinna sig på kommunalstämman den 20 Juli där denna fråga förekommer och rösta för underhandling genom lämpliga ombud.

Pris 25 öre.
